

ISSN : 3030-3974

MAKON VA ZAMON

Пространство и время
Space and time

№5
2025

MAKON VA ZAMON

**ilmiy-falsafiy, ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy-sotsiologik,
ma'naviy-ma'rifiy jurnal**

2025/5 (№7)

M u a s s i l a r: “Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini
mexanizatsiyalash muhandislari instituti” Milliy tadqiqot universiteti
va O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati

Tahririyat: *t.f.d., professor, akademik O.Salimov, f.f.d., professor*
M.Abdullayeva, s.f.d., professor A.Muminov, f.f.d., professor O'.Abilov, p.f.d., professor
R.Choriyev, p.f.d., professor Z.Ismoilova, f.f.d., professor J.Ramatov,
i.f.d., dotsent X.Pirmatov, s.f.d. – A.Ravshanov.

ISSN 3030-3974

Bosh muharrir – tahririyat rahbari:

Qiyom Nazarov – f.f.d., professor

Nashrga tayyorlovchilar:

M.Tursunova, M.Turdiyeva, Q.Kdirbayev

Tahririyat manzili: Qori Niyoziy ko'chasi, 39,
Toshkent shahri, 100000,

Bichimi 60x84 Ofset qog'ozi. “Times” garniturasini.

Hajmi 20 b.t. Nashriyot hisob tabog'i 30 b.t. Adadi 100 nusxa

MUNDARIJA:

Бош муҳаррир минбари	Ўзбек фалсафасининг умуминсонийлик ва миллийлик тамойиллари	5
Х. То‘хтаев	Qadriyatlar sohasi va aksiologiya qonuniyatlari transformatsiyasini ilmiy-falsafiy tahlili	10
Г.Наврўзова	Ибн Синонинг тасаввуфий устози.....	14
N.Kuvvatov	O‘tish davrining yangi O‘zbekiston bosqichi	18
Х.Саитходжаев	Хуқуқий нигилизм ёшлар хуқуқий маданиятига салбий таъсир этувчи омил сифатида.....	22
Н.Салиева	Олий таълим тизимида аёллар етакчилигини шакллантиришнинг мафкуравий асослари ва институционал имкониятлари.....	27
Х. Xidirov	XXI – asr yoshlar tarbiyasida ta’lim jarayoni axborotlashuvining o‘rni va ahamiyati.....	31
Г.Ўразалиева	Оила институтини мустаҳкамлашда гендер тенглигининг аҳамияти	35
Г.Нишонбоева	Маданиятнинг функциялари ва унинг жамиятдаги ўрни.....	40
Б.Узоков	Қадриятлар ва илм-фан ривожини.....	44
М.Ҳекубова	Global jarayonlar ta’sirida kommunikativ reallikda makon va vaqt tushunchalarining transformatsiyasi.....	48
I.Axmedov	Yangi O‘zbekistonda ma’naviy g‘oyalar transformatsiyasi jarayonida ta’lim tizimi bilan hamkorlik masalalari.....	52
Х. Холиқуллова	Ўзбекистонда хотин-қизларнинг ижтимоий-сиёсий фаоллиги ва раҳбарлик лавозимларидаги иштироки.....	55
З.Надинова	Интуиция – оқилона қарор қабул қилиш воситаси.....	59
U.Muxtarov	Falsafiy ta’limotlar tarixida mehnatga munosabat haqidagi g‘oyalar takomili.....	63
Б.Мамадаминова	Оила — маънавиятимиз таянчи.....	66
G.Azamatova	Migrant хотин-qizlarni ijtimoiy himoya qilish masalalari.....	69
U.Ergashev	Toshko‘prizodaning “Latoif un-Nabiy” asari to‘g‘risida.....	72
G.Rashidova	Ta’lim muassasalarida tarbiyaviy darslarning zarurati.....	75
Q.Samandarov	Chig‘atoy ulusi chog‘ida Turkiston mintaqasida dinlararo munosabatlar.....	79
Х.Ботирова	Мустақиллик йилларида аграр соҳада мулкый муносабатлар шаклланиши ва хуқуқий асослар яратилиши.....	83
З.Ёдгоров	Янги Ўзбекистон ва спортдаги ислохотлар.....	86
З.Абдуазимова	Экологическая этика как важный фактор преодоления глобальных экологических проблем.....	90
M.Umarova	Buxoro amiri Shohmurod ibn Doniyolbiyning Turk sultonlari bilan elchilik munosabatlari.....	94
Sh.Abdug‘aniyev	Axborotlashgan jamiyat tushunchasi shakllanishi va rivojlanish bosqichlari.....	98

I.Butoyev	Yangi O‘zbekistonni ma’naviy taraqqiyotida diniy qadriyatlarni o‘rni.....	102
O.Begmatova	Turizm va yashil iqtisodiyot: ekologik samaradorlik va innovatsion usullar	106
G.Tadjibayeva	Yoshlar salomatligini saqlashning pedagogik va ekologik aspektlari hamda ularning o‘zaro bog‘liqligi.....	109
J.Boboxujayev	Talabalarda qadriyatlarni shakllantirishda pedagogik texnologiyani loyihalashtirish yo‘llari.....	113
I.Djumabayev	Oliy ta’lim muassasalarida media xizmatlarni rivojlantirish orqali talabalarda axborot savodxonligini oshirish strategiyalari.....	116
D.Abdimalov	Barqaror rivojlanish strategiyalarida davlat xizmatlarining o‘rni.....	121
N.Qaxxorova	Yevropa tajribasida fuqarolik jamiyatini rivojlantirish va huquqiy ongni yuksaltirish amaliyoti.....	125
H.Xoshimov	Zamonaviy yoshlarning iqtisodiy tafakkurini shakllantirishda ijtimoiy omillarning o‘rni	128
K.Xamrakulova	Oila va maktab o‘rtasida ta’limiy hamkorlikda innovatsion texnologiyalardan foydalanishning pedagogik asoslari.....	132
O.Абдусаломов	Бахт индекслари ва уларнинг трансформацияси.....	136
A.Abduraimov	Talabalarda tashkiliy va jamoaviy ko‘nikmalarni shakllantirishda integratsiyalashgan pedagogik yondashuv.....	140
Г.Тохтасунова	Влияние семьи на развитие личности и социализации ребенка.....	144
К.Файзуллаева	Ўзбекистонда таълим соҳасидаги давлат ислоҳотлари ва педагогларнинг ижтимоий-иқтисодий маъқеи.....	148
З.Тилавова	Маданият трансформацияси ва динамикасига ҳос культурологик хусусиятлар.....	151
B.Mirzayev	Transchegaraviy migratsiya jarayonlarining milliy identitet va ijtimoiy ong strukturasi ta’siri: ijtimoiy-falsafiy tahlil.....	155
Sh.Ismatov	Jamoatchilik nazorati qonunchiligining rivojlanish bosqichlari va ularning huquqiy tahlili.....	159
A.Равшанов	Миллий менталитетнинг шаклланишида ахлоқий онгдаги ўзгаришларнинг роли.....	164
Ю.Турсунова	1950–1960 йилларда Ўзбекистон ССРда мактабгача таълим тизимининг ислоҳотлари ва муаммолари таҳлили.....	168
N.Beketov	Oliy ta’lim muassasalarida pedagogik innovatsiyalar asosida ta’lim sifatini oshirish.....	172
Н.Алимухамедова	Миллий ўзликни англаш ходисаси.....	176
H.Suvonqulov	“Tanvir ul – ahdoq fi makorim ul - axloq” asaridagi axloqiy fikrlarning o‘ziga xosligi.....	180
O‘.Akilova	Yangi O‘zbekiston taraqqiyotining hozirgi bosqichida ma’naviy qadriyatlarning yoshlar tarbiyasidagi o‘rni.....	185

X.Sobitjon	Pedagogik kompetensiyalarni rivojlantirishda formatif baholashning samaradorligi.....	188
Sh.Xakimova	O'zbekistonda 2016-yilgacha bo'lgan elektroenergetika sanoati boshqaruvi tizimidagi o'zgarishlar.....	193
G.Ravshanova	Falasafa fanini o'qitishga qo'yiladigan zamonaviy talablar.....	198
M.Xasanov	Davlat boshqaruvining asoslari hamda uning funksional tuzilishi.....	201
V.Shamshiyeva	O'zbekistonda fuqarolik jamiyati barpo etishning ijtimoiy-siyosiy, huquqiy, ma'naviy-falsafiy asoslari.....	204
N.Pirnazarov	Inson mavjudligining axloqiy ontologiyasi: bilim va ma'naviyat dialektikasi.....	208

**МИЛЛИЙ МЕНТАЛИТЕТНИНГ ШАКЛЛАНИШИДА АХЛОҚИЙ ОНГДАГИ
ЎЗГАРИШЛАРНИНГ РОЛИ**

Алишер Равшанов
Сиёсий фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD)
“ТИҚХММИ” МТУ
Гуманитар фанлар кафедраси муdiri

Аннотация. Мақолада ахлоқий онгда кечаётган ўзгаришларнинг миллий менталитет шаклланишига кўрсатаётган таъсири таҳлил этилган. Глобаллашув, ахборот технологиялари ва маданий алмашинув шароитида маънавий қадриятлар тизимининг янгиланиши, миллий ўзликни асраб қолиш ҳамда ёшлар онгида ахлоқий қарашларни мустаҳкамлаш масалаларига эътибор қаратилган.

Калит сўзлар: ахлоқий онг, миллий менталитет, қадриятлар, маънавият, глобаллашув, ёшлар.

Аннотация. В статье анализируется влияние изменений в нравственном сознании на формирование национального менталитета. В условиях глобализации, развития информационных технологий и культурного обмена рассматриваются проблемы обновления духовных ценностей, сохранения национальной идентичности и укрепления нравственных ориентиров у молодёжи.

Ключевые слова: нравственное сознание, национальный менталитет, духовность, ценности, глобализация, молодёжь.

Annotation. The article analyzes the impact of transformations in moral consciousness on the formation of national mentality. In the context of globalization, technological development, and cultural exchange, special attention is given to the renewal of moral values, preservation of national identity, and strengthening of ethical awareness among youth.

Keywords: moral consciousness, national mentality, spirituality, values, globalization, youth.

Замонавий глобаллашув даврида жамиятнинг маънавий-ахлоқий ҳаётида кечаётган ўзгаришлар миллий қадриятлар тизими ва миллий менталитетнинг ривожланишига бевосита таъсир кўрсатмоқда. Ахлоқий онг – инсоннинг ахлоқий меъёрлар, қадриятлар ва бурч ҳақидаги тасавурлари мажмуи сифатида – жамиятдаги ижтимоий онгнинг муҳим таркибий қисми ҳисобланади. Шу боис, ахлоқий онгдаги ўзгаришлар нафақат шахс маънавиятига, балки бутун миллатнинг руҳий қиёфасига, менталитетига таъсир этувчи омил сифатида намоён бўлади.

Миллий менталитет эса халқнинг тарихий хотираси, маданий анъаналари, қадриятлари ва дунёқараши билан узвий боғлиқ бўлган ижтимоий ходисадир. У жамиятнинг ахлоқий, эстетик ва руҳий қиёфасини белгилайди ҳамда миллий ўзликни ифода этади. Ахлоқий онг ва миллий менталитет бир-бири билан узвий боғлиқ бўлиб, улардаги ҳар қандай ўзгариш ижтимоий муносабатлар, қадриятлар тизими ва шахслараро муомала маданиятида ўз аксини топади.

Бу мавзу бугунги Ўзбекистон жамияти учун жуда долзарб ҳисобланади. Чунки глобаллашув, ахборот технологиялари ривож ва маданий таъсирлар кучайган бир шароитда миллий қадриятлар, маънавий-ахлоқий мезонлар ҳам ўзгариш ва янгиланиш жараёнини бошдан кечирмоқда. Жамиятдаги ахлоқий онгнинг трансформацияси фуқароларнинг дунёқараши, хулқ-атвори ва ижтимоий муносабатлар тизимида ўз аксини топмоқда. Шу сабабли, ахлоқий онгдаги ўзгаришларнинг миллий менталитетга таъсирини

ўрганиш нафақат фалсафий, балки амалий аҳамиятга ҳам эга бўлиб, жамиятда барқарор маънавий муҳитни сақлаш ва миллий ўзлиқни асраб қолиш учун муҳимдир.

Ахлоқий онг – бу инсоннинг яхшилик ва ёмонлик, адолат ва беадолатлик, бурч ва масъулият ҳақидаги тасаввурлари, қадриятлари ҳамда хулқ-атвор меъёрларини англаш ва уларни амалга татбиқ этиш қобилиятидир. У жамиятнинг маънавий асосини ташкил этади ва шахснинг ички дунёси, виждони орқали намоён бўлади.

Миллий менталитет эса маълум бир халқнинг тарихий тажрибаси, урф-одатлари, анъаналари, дунёқараши ва ҳаёт тарзида ифодаланадиган умумий руҳий-ахлоқий ҳолатидир. У халқнинг маънавий коди сифатида жамиятнинг барқарорлиги, бирдамлиги ва ўзлигини сақлаб қолишида муҳим ўрин тутади.

Фалсафий нуқтаи назардан, ахлоқий онг ва миллий менталитет бир-бири билан чамбарчас боғлиқ бўлиб, ахлоқий онгдаги ҳар қандай ўзгариш миллий менталитетнинг янги шаклланиш жараёнларига таъсир кўрсатади. Шу билан бирга, миллий менталитет ҳам шахснинг ахлоқий қарашлари ва хулқ-атворини белгилаб беради.

Илмий манбаларда ахлоқий онг тушунчаси инсоннинг маънавий дунёси ва ижтимоий муносабатлардаги хатти-ҳаракатини бошқарувчи ички механизм сифатида изоҳланади. Фалсафий адабиётларда у ахлоқнинг субъектив шакли, яъни инсоннинг ўз хулқини ахлоқий меъёрлар билан солиштириш қобилияти сифатида талқин қилинади (И. Кант, Г. Гегель ва бошқаларнинг асарларида). Ахлоқий онг ижтимоий тажриба, тарбия ва маънавий қадриятлар асосида шаклланади ҳамда жамиятдаги ахлоқий маданият даражасини белгилайди.

Миллий менталитет тушунчаси эса социология ва фалсафада маълум бир халқнинг руҳий дунёси, фикрлаш усули, қадриятлар тизими ва хулқ-атвор моделларини ифода этувчи мафкуравий категория сифатида қаралади. Тадқиқотчилар (Э. Фромм, К. Юнг кабилар) таъкидлаганидек, миллий менталитет халқнинг тарихий тажрибаси, дин, урф-одат ва анъаналар таъсирида вужудга келади.

Шу тарзда, назарий таҳлил шуни кўрсатадики, ахлоқий онг шахсий даражадаги маънавий ҳодиса бўлса, миллий менталитет унинг ижтимоий-психологик ифодаси ҳисобланади. Улар ўзаро таъсирда бўлиб, жамиятнинг маънавий қиёфаси ва тараққиёт йўналишини белгилаб беради.

Ахлоқий онг ва миллий менталитет бир-бири билан узвий боғлиқ бўлган маънавий тизимни ташкил этади. Ахлоқий онг жамиятда мавжуд бўлган маънавий қадриятлар, яхшилик ва ёмонлик, бурч ва масъулият тўғрисидаги тасаввурларнинг инсон онгидаги ифодаси ҳисобланади. У инсоннинг хулқ-атворига йўналиш беради, ижтимоий муносабатларда маънавий меъёрлар ва қоидаларни белгилайди. Шу жиҳатдан, ахлоқий онг жамиятнинг маънавий ҳаётининг асосий бошқарув механизми сифатида намоён бўлади.

Миллий менталитет эса халқнинг асрлар давомида шаклланган дунёқараши, урф-одат ва анъаналари, маънавий қадриятлари, одоб-ахлоқи ва руҳиятини белгилайдиган ижтимоий-мафкуравий тизимдир. У миллатнинг ўзига хослиги, миллий бирдамлиги ва маънавий барқарорлигини таъминловчи омил сифатида намоён бўлади.

Бу икки омил ўзаро таъсирчан жараёнда намоён бўлади: ахлоқий онгдаги ўзгаришлар миллий менталитетни янгилайди, унинг мазмун ва шаклига таъсир кўрсатади; шу билан бирга, миллий менталитет ҳам шахс ва жамият онгидаги ахлоқий тасаввурларни белгилаб беради. Масалан, глобаллашув ва модернизация жараёнларида ахлоқий онгдаги янгиланишлар миллий қадриятларга янги маъно беради, миллий менталитетни замон талабларига мослаштиради. Демак, ахлоқий онг ва миллий менталитетнинг уйғунлиги жамиятнинг маънавий тараққиёти ва барқарор ривожланишининг муҳим шартларидан биридир.

Замонавий даврда ахлоқий онгдаги ўзгаришлар жамият тараққиётининг муҳим жиҳатларидан бири ҳисобланади. Бугунги глобаллашув шароитида ахлоқий кадриятлар ва маънавий меъёрлар янги мазмун касб этмоқда.

Биринчидан, глобаллашув, интернет, оммавий маданият ва ижтимоий тармоқлар инсон онгига кучли таъсир кўрсатмоқда. Ахборот оқимининг эркинлиги натижасида турли маданий ва ахлоқий кадриятлар тез тарқалмоқда. Бу ҳолат бир томондан маънавий тафаккурни бойитса, иккинчи томондан миллий кадриятларга бегона ғоялар кириб келишига ҳам замин яратади.

Иккинчидан, ёшлар онгида миллий кадриятлар билан умуминсоний кадриятларнинг уйғун ёки қарама-қарши бўлиши ҳолати кузатилмоқда. Замонавий ёшлар эркинлик, индивидуаллик ва инновацияни кадрлаш билан бирга, миллий анъаналар ва урф-одатларга нисбатан янги қарашни шакллантирмоқда. Бу жараёнда ахлоқий онгда икки кутб – миллий ва глобал кадриятлар ўртасидаги мувозанатни топиш муҳим аҳамият касб этади.

Учинчидан, ахлоқий онгнинг модернизация жараёнларига мослашуви фалсафий жиҳатдан инсон онгининг ўзгарувчанлиги ва жамият талабларига жавоб бера олиш қобилияти билан изоҳланади. Яъни, замонавий жамиятда ахлоқий онг нафақат анъанавий кадриятларни сақлаб қолиши, балки уларни янги шароитда қайта талқин қилиши лозим.

Шунингдек, ахлоқий онгдаги бу ўзгаришлар миллий менталитетнинг янги қирраларини шакллантиради ва миллий ўзликни замонавий дунё билан уйғун ҳолда намоён этишга хизмат қилади.

Таълим ва тарбия тизимининг роли жамиятда ахлоқий онг ва миллий менталитетни шакллантиришда ҳал қилувчи аҳамиятга эга.

Биринчидан, мактаб, оила ва оммавий ахборот воситалари (ОАВ) инсоннинг ахлоқий дунёқарашини таркиб топтирувчи асосий ижтимоий институтлар ҳисобланади. Оила - ахлоқий тарбиянинг бош манбаи бўлиб, болада виждон, бурч, ҳурмат ва масъулият ҳиссини илк шакллантирувчи муҳитдир. Мактаб эса таълим орқали ахлоқий кадриятларни онгли равишда ўзлаштиришни таъминлайди. ОАВ ва ижтимоий тармоқлар эса замонавий ахлоқий ғояларни кенг жамоатчиликка етказиш воситаси бўлиб, улар орқали жамиятда маънавий муҳитни соғлом сақлаш муҳим аҳамият касб этади.

Иккинчидан, маънавият ва маърифат дастурлари ҳамда давлат сиёсати ахлоқий онгни мустаҳкамлашда стратегик аҳамиятга эга. Ўзбекистонда қабул қилинган кўплаб қонунлар, шунингдек, таълим тизимидаги “Тарбиявий соатлар” ва “Маънавият дарслари” ахлоқий кадриятларнинг замонавий талқинда шаклланишига хизмат қилмоқда.

Учинчидан, ахлоқий тарбияни кучайтириш орқали миллий менталитетни барқарор ривожлантириш имкониятлари катта. Агар таълим ва тарбия тизимида ахлоқ, виждон, инсоф, бурч ва ватанпарварлик каби кадриятлар изчил равишда сингдирилса, бу миллатнинг маънавий барқарорлиги ва ижтимоий ҳамжихатлигини таъминлайди.

Демак, таълим ва тарбия тизими нафақат билим бериш, балки инсонни маънавий камолотга етакловчи, ахлоқий онгни ривожлантирувчи ва миллий менталитетни мустаҳкамловчи муҳим ижтимоий институт сифатида қаралиши лозим.

Хулоса қилиб айтганда ахлоқий онгда кечаётган ижобий ўзгаришлар миллий менталитетни бойитиш ва янгилашнинг муҳим манбаи ҳисобланади. Инсон онгидаги маънавий етуклик, бурч ва виждон ҳиссининг кучайиши натижасида жамиятда инсонийлик, ҳамжихатлик ва адолатга асосланган муносабатлар мустаҳкамланади. Бу эса миллатнинг маънавий қиёфаси ва умумий ривожланиш йўналишини белгилайди.

Замонавий даврда миллий ўзликни сақлаб қолиш билан бирга, глобал ахлоқий тенденцияларга мослашиш ҳам жуда муҳим. Бу икки йўналиш ўртасидаги мувозанатни таъминлаш – жамиятнинг барқарор тараққиёти ва маънавий хавфсизлигини кафолатлайди. Миллий анъана ва кадриятларни асраб қолган ҳолда, замон талабларига мос ахлоқий онгни шакллантириш – янги авлоднинг маънавий қиёфасини белгилайди.

Амалий тавсиялар сифатида қуйидагиларни таъкидлаш мумкин:

1. Таълим дастурларига миллий ва умуминсоний ахлоқий қадриятларни уйғунлаштирган махсус фан ва модулларни киритиш.

2. Ёшларда ахлоқий иммунитетни кучайтириш учун оила, мактаб ва жамоат ташкилотлари ҳамкорлигида амалий тарбия дастурларини жорий этиш.

3. Миллий қадриятлар ва маънавий тарғиботини кенгайтириш мақсадида ОАВ, интернет ва ижтимоий тармоқлар орқали замонавий форматда тарғибот ишларини кучайтириш.

Шу тариқа, ахлоқий онг ва миллий менталитетнинг уйғун ривожланиши жамиятнинг маънавий барқарорлиги, миллий ўзликни асраб қолиш ва глобал жараёнларга муносиб интеграцияланишининг асосий кафолатидир.

Тадқиқот натижалари қуйидаги илмий хулосаларни шакллантириш имконини берди:

1. Илмий-манتيқий асослантириш: Мақолада ҳар бир фикрни умумий мулоҳаза ёки шахсий қараш сифатида эмас, балки илмий манتيқий асосга таяниб ёзиш зарур. Ҳар бир тезисни манбалар, тадқиқот натижалари ёки фалсафий таълимотлар билан боғланг. Масалан, “ахлоқий онг жамият онгининг бир қисми сифатида шаклланади” деган фикрни Гегель ёки Форобийнинг инсон онги ва ахлоқ ҳақидаги ғоялари билан илмий жиҳатдан мустаҳкамлаш мумкин.

2. Шарқ мутафаккирларининг меросига таяниш: Ўзбек ва Шарқ фалсафаси анъаналарида ахлоқ ва маънавий масалалари марказий ўринни эгаллайди. Форобийнинг “Фозил одамлар шаҳри” асаридаги комил инсон ғояси, Навоийнинг “одоб”, “инсоф” ва “виқор” тўғрисидаги фикрлари, Беруний ва Ибн Синонинг ақл ва виждон ҳақидаги таълимотлари мақолангизнинг илмий қийматини оширади. Бу мутафаккирларнинг фикрларини замонавий жамият билан таққослаш илмий таҳлилни чуқурлаштиради.

3. Ҳозирги жамият мисолларидан фойдаланиш: Ахлоқий онг ва миллий менталитет ҳақида фикр юритганда, ҳозирги Ўзбекистон жамиятидаги реал мисолларга таянинг. Масалан, ёшлар онгида интернет маданиятининг таъсири, оилавий қадриятларга муносабат, таълим тизимида ахлоқий тарбиянинг аҳволи ёки ижтимоий тармоқлардаги ахлоқий тенденциялар ҳақида мисоллар келтиринг. Бу мақолангизни назарий эмас, амалий аҳамиятга ҳам эга қилади.

4. Фалсафий таҳлил ва ижтимоий хулоса уйғунлиги: Матнда фақат тавсифий ёки эмпирик маълумотларгина эмас, балки уларнинг фалсафий моҳиятини ҳам очиб беришга ҳаракат қилинг. Масалан, ахлоқий онгдаги ўзгаришларни таҳлил қилар экансиз, унинг жамиятдаги маънавий барқарорлик, миллий бирдамлик ёки маданий ўзгаришларга қандай таъсир қилаётганини хулоса сифатида кўрсатинг.

5. Услуб жиҳатдан аниқлик ва изчиллик: Ифода услубингизда ортиқча ҳиссийликка йўл қўйманг. Терминлардан тўғри фойдаланинг (масалан, “ахлоқий онг трансформацияси”, “менталитет эволюцияси”, “маънавий идентификация”). Ҳар бир бўлимда фикр изчиллиги, сабаб-оқибат муносабати сақланиши лозим.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Форобий Абу Наср. Фозил одамлар шаҳри. – Тошкент: Фан, 1993.
2. Беруний А. Танланган асарлар. – Тошкент: Фан, 1975.
3. Ибн Сино. Ахлоқ ҳақида рисоалар. – Тошкент: Фан, 1980.
4. Махмудов Н. Миллий менталитет ва маънавий қадриятлар трансформацияси. – Тошкент: Фан ва технология, 2020.